

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2018»
XIII Халықаралық ғылыми конференциясы

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

XIII Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2018»

The XIII International Scientific Conference
for Students and Young Scientists
«SCIENCE AND EDUCATION - 2018»

12th April 2018, Astana

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2018»
атты XIII Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIII Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2018»**

**PROCEEDINGS
of the XIII International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2018»**

2018 жыл 12 сәуір

Астана

УДК 378

ББК 74.58

Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2018» атты студенттер мен жас ғалымдардың XIII Халықаралық ғылыми конференциясы = XIII Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2018» = The XIII International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2018». – Астана: <http://www.enu.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2018. – 7513 стр. (қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-997-6

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 378

ББК 74.58

ISBN 978-9965-31-997-6

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2018

5. Костина Е.А. Теория и практика интегрированного обучения английскому языку. – Новосибирск, 2007. 167 с.
6. Садохин А. П. Межкультурная коммуникация: учеб. пособие. – М., 2004. – 288 с
7. Методическое письмо по изучению истории Дагестана// сайт МОН РД.
8. Гамидова С.Х. Сравнение русских и английских народных сказок. // Инновационное развитие современной науки проблемы, закономерности, перспективы. Сборник статей VI Международной научно-практической конференции г.Пенза МЦНС «Наука и просвещение». – 2018. – С.138-140.
9. Гамидова С.Х. Особенности английской литературной сказки. // Научная дискуссия современной молодежи: актуальные вопросы, достижения и инновации. Сборник статей III. Международной научно-практической конференции г.Пенза МЦНС «Наука и просвещение». – С.108-111.
10. Елизарова, Г. В. Культура и обучение иностранным языкам / Г. В. Елизарова. - СПб., 2001. – 291 с.

ӘОЖ 81'243:371.31

АҒЫЛШЫН ТІЛІНІҢ ЛЕКСИКАЛЫҚ ДАҒДЫЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУЫНЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘДІСТЕРІ

Кадырова Еркежан Бауржановна

Erkesha0605@gmail.com

«Шетел тілі: екі шетел тілі» кафедрасының 4 курс студенті,

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі – Г.М. Гауриева

«Инновация» деген ұғым білім беру жүйесінде оқу-тәрбие процесінің жұмысын және нәтижелерін жақсартуға және жаңалықтар енгізуге бағытталған түсінік деп қарастырылады. Педагогика ғылымында «инновация» сөзіне келесідей анықтама беріледі: «Инновация – техника, технология, педагогика және ғылыми-зерттеу салаларында құрылатын, таралатын және қолданылатын жаңа практикалық құралдардың күрделі процесі». [1; 497]. Қоғамдық өмірдің барлық салаларына енген жаңалықтарға байланысты жас ұрпақтың оқыту процесіне де өзгертулер енгізуге қажеттілігін анықтады. Өкінішке орай, қазіргі уақытта сыныпта қолданылатын дәстүрлі әдістер мен жұмыс формалары шет тілінің тиісті деңгейін меңгеруге жеткілікті емес. Қазіргі таңда оқушылардың оқу белсенділігін және білім алу процесіне деген мотивациясын арттыруға, осыған сәйкес шет тілді меңгеруге де бағытталған жаңа тәсілдер мен технологиялар әзірлеу және қолдану қажет. Соған байланысты жаңа инновациялық әдістер осы талаптарға сәйкес келіп, оқушыларды ынталандыра отырып, оларды оқу үрдісінің белсенді қатысушылар ретінде жасауға тиіс.

Инновациялар оқу-тәрбие үдерісіне ақпараттық-коммуникациялық технологияларды енгізуді қамтиды. Интерактивті технологиялар оқу үрдісінде берік орынға ие болып, әр оқушыға өз шығармашылығын зерттеуге және көрсетуге мүмкіндік береді.

Компьютердің оқу құралы ретінде ерекшелігі оның күрделілігі, әмбебаптығы, интерактивтілігі сияқты сипаттамаларына байланысты. Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды шет тілі сабағында қолдану оқу үдерісінің тиімділігін едәуір жақсартуға мүмкіндік береді, жеке тұлғаны қалыптастыруға қолайлы жағдайлар жасайды және қазіргі қоғамның қажеттіліктерін қанағаттандырады.

Сабақтарда АКТ қолдану тәжірибесін талдай отырып, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар келесідей мүмкіндіктерді қамтамасыз етеді:

- оқуға оңтайлы ынталандыруды қамтамасыз ету;
- жоғары эстетикалық және эмоционалды деңгейде сабақ жүргізу;
- оқытудың жоғары деңгейін саралауды қамтамасыз ету;

- сабақта орындалатын жұмыстардың көлемін 1,5 есе көбейту;
- білім бақылауды жетілдіру;
- оқу үрдісін ұтымды ұйымдастыру, сабақтың тиімділігін арттыру;
- түрлі сілтеме жүйелеріне, электронды кітапханаларға, басқа да ақпараттық ресурстарға қол жеткізуді қамтамасыз ету.

Қазіргі заманғы мұғалімнің қарамағында ақпарат жинауды, сақтауды, өңдеуді және компьютерлік желілердің ақпараттық ресурстарына қол жеткізуді қамтамасыз ететін бағдарламалық жасақтама, микробағдарлама, аппараттық құрал және құрылғылар бар. Мұндай құралдар:

- интерактивті тақта;
- электронды энциклопедиялар және анықтамалық кітаптар;
- тестілеу бағдарламалары;
- интернеттің білім беру ресурстары;
- суреттер мен иллюстрациялар бар DVD және CD дискілері; бейне және дыбыстық жабдықтар;

Сабақ барысында әр түрлі ақпараттық объектілер пайдаланылуы мүмкін: суреттер (слайдтар), аудио және бейне үзінділері.

«Сабақ барысында компьютерлерді пайдалану оқу процесінің қарқындылығын айтарлықтай арттырады. Компьютерлік оқыту арқылы дәстүрлі оқыту жағдайында меңгерілген материал көлемімен салыстырғанда әлдеқайда жоғары. Бұдан басқа, материал компьютерді пайдаланған кезде іргелі сіңіріледі» [2; 110]

Сондай-ақ, компьютер білім беру үдерісін жан-жақты бақылауын қамтамасыз етеді және оқушы мен мұғалім арасындағы кері байланыс функциясын орындайды. Білім сапасын бақылау үшін компьютерді пайдалану кезінде бағалаудың объективтілігі артады. Бұдан басқа, мұндай бақылау барлық оқушылардың білімін бір мезгілде тексеруі арқасында білім беру процесінің уақытын үнемдейді. Мұғалімнің оқушылармен жұмыс жасаудың шығармашылық аспектілеріне көбірек назар аударуына мүмкіндік береді.

Ағылшын тілі сабағында ақпараттық-компьютерлік технологияны пайдалану студенттердің өнімділігін айтарлықтай арттырады. Тілді үйрену барысында қандай нақты мақсаттарға компьютерді қолдануға болады?

- оқуға және тыңдауға дағдыландыратын лексикалық дағдыларды қалыптастыру;
- өнімді жазбаша сөйлеуге бағытталған лексикалық дағдыларды қалыптастыру;
- тестілеу және ойын компьютерлік бағдарламалары негізінде лексикалық дағдыларды қалыптастыру деңгейін бақылау;
- тыңдаушылардың пассивті және потенциалды сөздіктерін кеңейту;
- анықтамалық және ақпараттық қолдау көрсету (электронды сөздіктер, синонимдер мен антонимдерді таңдау бағдарламалары).

Мұғалімдер жаңа лексиканы енгізуге және топтастыруға қатысты сабақтарды жетілдіру кезеңінде таратылым материалдарының жетіспеушілік мәселесіне жиі тап болады. Бұл мәселені мультимедиялық презентациялар арқылы шешуге болады. Жаңа лексиканы оқытуда мультимедиялық бағдарламаларды пайдалану өте маңызды болып табылады. Презентациялардың мазмұны әртүрлі болуы мүмкін: бейне-кеңестер, қосымша ақпарат, мәтіндік материалдар, фотосуреттер мен суреттер. Мультимедиялық презентациялар оқу үрдісіне белсене кірді. Оқытушы презентацияны өзі дайындауы немесе оқушыларға нұсқау беріп, презентацияларды алдын-ала жасауға тапсырма бере алады. Бұл презентациялар сабақта немесе сабаққа дайындық барысында оқушылардың өзіндік жұмысы үшін мультимедиялық нұсқаулық ретінде қолданыла алады. [3; 42]

Әдетте, лексиканың тақырыптары мен бөлімдерін оқылуы қайталау, бекіту мен жинақтаумен аяқталады. Осы кезеңдерде компьютерлік технологияны пайдалануды қарастырайық:

1-кезең - сөздік қорын енгізу. Бұл кезеңде, компьютерді пайдаланып, пән бойынша сөздерді бейне-экранда көрсетіледі. Сонымен қатар, мұғалім немесе аудиожазбалар бұл

сөздерді айтып, аударады.

2-кезең - сөздердің дұрыс айтылуымен жұмыс жасау және сөздік қорын бекіту. Спикерден кейін оқушылар қайталайды. Мұғалім бұл жағдайда кез-келген оқушыға келіп, оның айтқандарын тыңдауға мүмкіндік беріледі. Егер сынып ішінде бірнеше компьютер бар болса, оқушылар жеке немесе жұпта тапсырманы орындай алады.

3 кезең – үйренген сөздік қорын бақылау. Егер сыныпта бір ғана компьютер бар болса, онда ол демонстрационды құрал ретінде пайдаланылады. Тапсырмалар келесідей болуы мүмкін: сөздің жауап дұрыс аудармасын көрсетіңіз, мағынасы артық сөзді белгілеңіз, берілген сөзге ең лайық сөз тіркесін таңдаңыз. Егер оқушыларда компьютерде жеке жұмыс істеуге мүмкіндік бар болса, онда олар материалды білім деңгейіне негізделген жұмысты таңдауға болады.

Соңғы уақытта әлемде айтарлықтай білім беру үрдісіне де өз әсерін тигізген ең маңызды жетістіктерінің бірі ретінде жаһандық компьютерлік желі, яғни Интернеттің пайда болуы деп есептеледі.

Қазіргі уақытта білім беру үдерісінде Интернетті көптеп қолданады. Интернетке кіру мүмкіндігі бар заманауи мектептерде сабақ барысында мұғалімдер интернет желісі бар компьютерлер мен планшеттерді жиі қолдануда. Осыған байланысты, ағылшын тілін үйрену мүмкіндігі әлдеқайда артуда. Интернет жер шарының кез-келген нүктесінде өмір сүретін студенттер мен оқытушылар үшін кез келген қажетті ақпаратты алу үшін жағдай жасайды. Интернет арқылы шет тілін оқу қазіргі кезде өте тиімді болып табылады, өйткені оқушылар шет тілінің тек грамматикасын жетілдіре ғана қоймай, өзінің сөздік қорын байытады, көптеген адамдармен сөйлесу арқылы өзінің ауызша сөйлеу қабілетін дамытады.

Көптеген сайттар таңдалған тілдің грамматикасын, сөйлеу конструкцияларын табуға және бекітуге арналған. Сонымен қатар, интернет арқасында ағылшын тілінде сөйлесушілермен жеке сөйлесуге, сұрақтар қоюға болады. Интернеттегі шын тілдік ортада қарым-қатынас жасау арқылы оқушылар нақты өмірлік жағдайларға тап болады. Маңызды, шынайы, қызықты және қол жеткізуге болатын көптеген тапсырмаларды шешуге қатысқан мектеп оқушылары грамматикалық ережелерді таза алып тастауды қоспағанда, лингвистикалық формулалардың үлгілі манипуляциясын емес, түпнұсқа сөздерді жасауды ынталандыратын өздігінен оқып, оларға жауап беруге дайын. [4;18]

Әр түрлі сайттарды пайдалану арқылы жаңа лексиканы үйренуге және оқушылардың мәдениетаралық құзыреттілігін дамытуға көмектеседі. Мысалы, City Net (<http://www.city.net/>) сайты жаңа лексиканы үйренуге, түрлі елдерге саяхаттауға, берілген елдің көрікті жерлерін және саябақтарын көруге мүмкіндік береді. [6] Мұнда таңдалған ел туралы барлық қажетті және қызықты материалды ағылшын тілінде табуға болады. **Шетелдік газеттердің онлайн нұсқалары.** Әрине, жаңа әлемдік жаңалықтарды оқып, талқылау арқылы жаңа лексиканы оқитын оқушылар үшін әдебиеттердің ескі баспа нұсқасымен жұмыс істеуге қарағанда қызықты және пайдалы. Интернетте жаңалықтар үнемі жаңаруына байланысты оқушылар оқиғалар мен тақырыптарды кең ауқымда шарлауға мүмкіндік береді. Жаңа лексикалық бірліктер оқу дағдыларын қалыптастырумен бірге енгізілуі мүмкін. Оқу дағдыларын дамытуға қоса, лексикалық қорды толықтыруға болады. Мұны орындау үшін оқушыларға оқыған ақпаратына негізделген сөздік мақалаларды жазуды сұрауға болады.

Ең көп пайдаланылатын сайттар:

<http://english.mn.ru/english/>, [7]

<http://www.bbc.co.uk/home/today/index.shtml>,

The Washington Post (<http://www.washingtonpost.com/>),

CNN World News (<http://cnn.com/WORLD>)

Онлайн бейне сабақтар. Онлайн бейне сабақтарда шет тілі мұғалімінің дайын таспасы немесе нақты түсіндірмесі бар дайын видеолар бар. Нақты тақырып бойынша грамматикалық конструкциялардың лексикалық минимумы шығарылады. Бірнеше рет дыбыстық таспаны тыңдау арқылы сөздің айтылуын үйренуге болады. Әрбір сабақ белгілі бір тақырыпқа арнауға болады: жануарлар немесе табиғат тақырыбы. Әрбір сабақта сөздік жасалады, сөздің дұрыс

жазылуы көрсетіледі, әдетте, мұның бәрі жақсы музыкамен және жоғары сапалы бейнемен сүйемелденеді.

Бейне қарау жаңа лексикалық бірліктерді енгізуді және оқытуды және лексикалық және грамматикалық материалдарды белсендіруді қамтиды. Ол үшін келесі жаттығуларды орындауға болады:

- таныс емес сөздер мен сөз тіркестерін оқып, есте сақтау;
- жаңа суреттер мен сөз тіркестерін қолданып, суретте бейнеленген жағдайды 3-4 сөйлеммен сипаттау;
- жаңа сөйлемдерді және сөз тіркестерін қоса, келесі сөйлемдерден бастап жағдайды жалғастыру туралы ойлау;
- жоғарыда айтылған диалогқа жаңа сөз тіркестерін енгізіп, 3-4 сөйлем құрау;
- жаңа сөздерді және сөз тіркестерін қолданып, сөз тіркестерінің деректерін бір мини-диалогқа қосу. [5; 86]

Электронды сөздіктерді пайдалану. Шет тілдер сабақтарында лексиканы оқыту үшін АКТ қолданудың маңызды аспектісі электрондық сөздіктерді пайдалану болып табылады. Электронды сөздік - бұл морфологиялық формаларды және сөз тіркесімдерін (мысалдар) пайдалану мүмкіндігін ескере отырып, қажетті сөздерді жылдам іздеуге мүмкіндік беретін арнайы кодталған сөздік жазбаларын қамтитын компьютерлік деректер қоры.

ABBYYLINGVOX3 электронды сөздігі. Осы сөздік Ағылшын-орысша, орысша-ағылшынша толық аударып, мысалдармен, дыбыстық сөз тіркестерімен қамтамасыз етеді.

Free On-line dictionary электронды сөздігі. Кез келген сөзді, тұрақты сөз тіркесін және түймені басу арқылы сөйлем аударуды қамтамасыз етеді. Бұл әдеттегі сөздікті пайдаланғанмен әлдеқайда сапалы, оңай және жаңа лексиканы үйренуге жеңілдететін қуатты құрал болып табылады.

Ақпараттық-компьютерлік технологияларды және интернетті пайдалану арқылы ағылшын тілі сабағында лексиканы оқыту кезінде оқушылардың ынталылығын дамыту мәселесін шеше алады. Ең соңғы техникалық құралдармен қамтамасыз етілген мұғалім әртүрлі деңгейдегі оқушыларды оқытуға жеке-дара бағытталған тәсілдер енгізуді жеңілдетіп, оқу процесін барынша ұтымды ұйымдастыруға мүмкіндік беріледі. АКТ және Интернет ресурстарын пайдалану арқасында білім сапасын едәуір жақсартатын оң нәтижелерге қол жеткізуге жол ашылады.

Осы мақаланың нәтижелерін қорытындылай келе, қосымша білім беру ресурстары ақпараттық білім беру ортасының ажырамас бөлігі болып табылады. Лексиканы оқытудағы инновациялық әдістерді пайдалану арқылы оқу процесін тиімді және қызықты етіп қана қоймай, тыңдаушылардың жеке қасиеттерін дамытуға ықпал етеді. Жақсы нәтиже алу үшін оқытудың барлық танымал және қол жетімді әдістерін кезектестіруі жөн.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Батышев С.Я. Профессиональная педагогика [Текст]/ С. Я. Батышев. – М., 1997. – 497 с.
2. Иванова Н.В. Эффективное использование новых информационных технологий в преподавании английского языка в средней школе [Текст]. – Н.В. Иванова-Красноярск, 2004. с.109-112
3. Телицына, Т.Н. Использование компьютерных программ на уроках английского языка/ Т.Н Телицына, А.Ф. Сидоренко//Иностранные языки в школе. – 2002. – №2. – С.41-43
4. Ефременко, В.А. Применение информационных технологий на уроке иностранного языка/В.А. Ефременко// Иностранные языки в школе. – 2007. – №8. – С.18-21
5. Полат Е.С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования [Текст]/ Е.С. Полат. – Москва, 2000. – С.3-10.
6. Excite Travel. [Электронды ресурс]. – URL: <http://www.city.net/>
7. The Moscow News. [Электрондыресурс]. – URL: <http://english.mn.ru/english/>